

METODICKÝ MATERIÁL: Jak to funguje na planetě**Plán hodiny:** MET17_PH_04_Na planetě ČJ+ČJS (2. období)**Pracovní list:** MET17_PH_04_PL_02_Úryvky

Zkus si přečíst krátké úryvky z Kosmovy kroniky české a ze Starých pověstí českých od Aloise Jiráska.

KOSMOVA KRONIKA ČESKÁ, Kosmas (1045-1125)

Mezi těmi vznikl muž jeden jménem Krok, dle jehož jména znám jest hrad již stromy zarostlý, stojící v lese, který leží při vsi Ztbečně. Muž ten byl ve svých pokoleních naskrz dokonalý, statků zemských hojnost máje, v uvažování soudů rozšafný, a k němu nejen z jeho vlastních pokolení nýbrž z kmenů celé země, jako včely k aulům, tak všichni sbíhali se k soudům pro rozhodnutí. Tento taký a takový muž neměl mužského potomstva, splodil však tři dcery, kterým příroda udělila nemenších, než obyčejně mužům, pokladů maudrosti. Z nichž nejstarší nazývala se Kázi, která Medei Kolchické v bylí i věštbách, a mistru Pčonskému v umění lékařském ničeho neodewzdala. (...) Hodná chvály bylať, druhá však ve věku Tetka, bez muže též, nosu pak čiprného ženština welmi, která dle jména svého wystawila Tetín, hrad powahau místa welice pewný na wrchu skály příkré nad řekau Mží. (...) Třetí věkem nejmladší, ale maudrostí předčící, nazývala se Libuša, která též wystawila hrad tehdaž welmi mocný wedlé lesa, který se táhne ke vsi Ztbečnu, a dle svého jména jej nazwala Libušin. Ta byla mezi ženami prawě jediná žena, w radách prozřetelná, w řeči jistá, těla cudného, mrawů šlechetných, w rozsuzování při lidských za řádným nezůstawala, ku každému wlídná, ale wíce líbezná.

Zdroj: KOSMAS. Kosmůw letopis český: S pokračováními kanowníka Wyšehradského a mnicha Sázawského. Přeložil W. W. Tomek. Praha : Nadání Františka Palackého, 1882

STARÉ POVĚSTI ČESKÉ, Alois Jirásek (1851-1930)

Nad ně nade všechny, tenkrát i pak, vynikaly Krokovy dcery jako štíhlé lilie nad květy luční, moudrostí a myslí ušlechtilou i spanilostí tváře a postavy, jež byla krásně na výsost urostlá, tak že byly na podiv všem. Z nich Kazi znala všeliké bylí a koření i jeho moc. Jím hojila různé neduhy; než i pouhým slovem krotila bolesti, zažehnávajíc je jménem mocných bohů a duchů. Svým mocným kouzlem a slovem žehnání přinutila často i Sudičky k své vůli a vracela život i tam, kde již unikal posledním dechem. Ta po smrti otcově sídlila nejčastěji na hradě, jenž stál u hory Oseku poblíže řeky Mže a jenž po ní slul Kazin Hrad. Druhá byla Teta, která dle jména svého vystavěla Tetín, hrad welice pewný na wrchu příkré skály nad řekou Mží. Bojíc se bohů a bėsů, zaváděla obřady k jejich poctě, učila lid se jim klanět a rozličné 21 oběti činiti. Sama pak často vstupovala na horu Pohled nad Tetínem na západ slunce a tu k mračné modle postavené na skále pod starými duby se modlila a často tu oběť zažehovala za dne i v teskný soumrak. – S největší však oddaností vzhlíželi všichni k Libuši, ač věkem nejmladší. Bylať tak spanilá, těla cudného, chování wlídného, přitom wážná, w řeči jistá a rozšafná, že i drsní, bojovní muži tlumili hlas a mírnili slova, když všecka líbezná kráčela kol, že i starci věkem zkušeni a znavení ji velebili, řkouce: „Nad mater je sličnější, nad otce moudřejší.“

Zdroj: Jirásek, A. (2003). Staré pověsti české (14. vyd. v Albatrosu). Albatros.

1. Jak se ti čtou tyto dva různě staré a různě zpracované texty stejného příběhu?

---

2. Rozumíš významu všech slov, včetně starých výrazů?

---

3. Po přečtení obou textů zkus příběh převyprávět rodičům nebo kamarádovi.

4. Víš, kdo to byl Kosmas a Alois Jirásek? Zkus si o nich vyhledat v knížkách nebo na internetu další informace.

5. Podtrhej si slova, která jsou pro tebe nová.

